

Schmidt Ildikó Találkozások Vasvárral

1.
Schmidt Ildikó vagyok, nyelvész, Heltai János Imre kollégája a Károli Gáspár Református Egyetemen. Évek óta hallok Jánostól Tiszavasvárról, a transzlingváló projektről, az ottani élményeiről. Láttam a videótárat, olvastam a mesekönyvet, ismerem a projektzáró kötetet, ismerem János tudományos írásait és hallottam konferenciákon beszélni ezekről. Miközben ennyiféle forrásból tájékozódtam, és értek benyomások Vasvárról, mégis egy távoli helynek képzeltem. Kíváncsi voltam, milyen lehet. Nagyon kíváncsi.

2.
Rendszeresen jártam Kárpátaljára, így az autópályán minden alkalommal láttam az útjelző táblát, hol lehet Tiszavasvári felé lekanyarodni. Az egyik ilyen alkalommal egy hirtelen gondolattól vezérelve letértem a pályáról. Megálltam, vártam, menjek vagy kanyarodjak vissza a hazafelé vezető útra. Közben írtam Jánosnak, hogy erre járok, ő rögtön válaszolt, hogy ő sajnos pont nincs ott. Ennek ellenére úgy döntöttem, hogy körbehajtok a városban, azt végül is egyedül meg tudom csinálni. Mentem az utcákon erre-arra, aztán egyszer csak leintett egy férfi, hogy mit keresek, hova tartok. Mondtam, hogy csak úgy körülnézek, mire azt válaszolta, hogy erre a telep van, a cigányok, és nincs itt semmi látnivaló. Eléggé megszeppentem, nem akartam szájtátónak tűnni. Erre megsajnálhatott a férfi, és csak annyit mondott, jobb lesz nekem, ha visszafordulok. Így hát visszafordultam, végigmentem a városon, és hazaindultam. Erről nem beszéltem azóta senkinek, értettem, mi történt, és mégis betolakodónak éreztem magam.

3.
János fél éve megkeresett, hogy lenne-e kedvem az új projektjéhez kapcsolódni, amire a válaszom nyilvánvaló volt. Elkezdődött az adminisztráció, aztán a várakozás, végül megérkezett a hír, hogy indulhat a munka. Megbeszéléseken vettünk részt, én közben otthon sokat olvastam Vasvárról, hogy a *távoli* helyet közelebb érezzem magamhoz. Kialakult, hogy mikor megyünk a projekt keretében először dolgozni, izgatottan készültem.

4.
Reggel fél 8, a Keleti pályaudvar parkolója, fél órával korábban érkeztem. Megérkeztek Jánosék, elindultunk, és már az autóban minden Vasvárról szólt. Érdekes volt hallgatni a többieket, akik jelentős helyismerettel rendelkeznek. Aztán egyszer csak odaértünk, és elindult a nap sodrása, egyik program és megbeszélés a másikat követte: találkoztam a helyi kutatókkal, sétáltunk a városban, János elvitt a telepre, sok mindent mesélt, közben összefutott ismerősökkel, beszélgetett kicsit, vagy csak köszönt nekik. A kutatási találkozón sokat beszélünk roma és magyar asszonyokkal és gyerekekkel, együtt gondolkoztunk, ettünk,

nevetgélünk. Aztán elbúcsúztunk, és mi visszamentünk Budapestre. A hazafelé vezető úton és azután napokig nem tudtam másra gondolni, mint az utazásunkra. A találkozásokra: az alig észrevehető kapcsolódásokra és a hosszabb beszélgetésekre. Egyrészt örültem, hogy Vasváriban lehettem, és végre láthattam, milyen ott. Másrészt rengeteg kérdés és érzés kavargott bennem, próbáltam eligazodni, és megérteni a tapasztalataimat.

5.

Telt-múlt az idő, a projekt haladt a maga útján, és egyszer csak megszülettek az első szövegek, amelyek majd bekerülnek az újságba. Foglalkoztatott, hogy miről olvashatok majd. Aztán megérkezett a link, és elindult egy újabb találkozás Vasvárival és az ott élőkkel. Múltról és jelenről, mindennapi és sorsfordító élethelyzetekről esett szó az írásokban. Visszaemlékezések a közeli és távolabbi múltra, családi, iskolai és személyes emlékek és tapasztalások idéződtek fel. Sodró elbeszélések, amelyekben tapintható a feszültség, ami az életutakat alakította. És végül elkészült az én szövegem is, az egyéni utam leírása a Tiszavasvárvival való találkozásokon keresztül.